

kunne tænke paa at føre den, og hvad der i mine Tanker er endnu værre er, at det er en Udgift, der ikke alene kan falde paa Sagsøgeren, om hvem man jo kunde sige at han kan lade være at føre Sagen, naar han ikke tror, at han har Raad dertil. Til Sagsøgeren kunde man her som i England og mange andre Steder, hvor Retspleien er dyr, sige: Du maa finde Dig i, at Du ikke kan gøre Din Ret gjældende, thi det er her i Landet Noget, der kun er for rige Folk. Det kunde jeg forstaa, at man vilde gøre gjældende, hvis man ynder det Ræsonnement, at den Paagjældende kan lade være at føre Sagen, hvis han ikke har Raad til at betale, hvad den koster. Men at føre Vidner kan ligesaa godt falde i Modpartens i den Indstævntes Lod. Han kan nødes til at forsvare sig med Vidner, og han kan ikke opstille det Ræsonnement, at han kan lade det være, naar han ikke har Raad dertil, thi han er nødt til at føre Sagen. — Hvad de kriminelle og offentlige Sager angaar, vil Udgiften ved disse forøges meget betydelig. Det kan ikke nytte at ville dølgge det for sig selv, at Udgifterne ville forøges betydelig i saadanne Sager, naar Enhver, der møder ikke blot til egentlige Forhør, men ogsaa til foreløbig Politiumundersøgelse, skal have den Betaling, her tales om, og disse Udgifter, maa vi erindre, afholdes af de kommunale Fonds, med Hensyn til hvilke der ofte nok klages over Delinkventomkostningernes Stigning. Derfor tror jeg, at der ogsaa fra den Side betragtet kan være nogen Betænelighed derved. Hvad Forholdet i Sverige angaar, er det i saa mange Henseender forskjelligt fra vort, at det er vanskeligt at gøre nogen Sammenligning, og navnlig i den Henseende er det forskjelligt, at det i Sverige næsten Intet koster at føre Proces; dels ere Retsgebyrerne overordentlig lave, og dels tjender man jo i Sverige ikke som Regel, hvad der hos os er Hovedudgiften, nemlig Procurator-salær, da der i Sverige ikke findes nogen Sagsførerstand. Derfor kan det gjerne være, at Udgifterne ved Retspleien i Sverige i Forveien ere saa ringe, at der ikke er den Betænelighed ved at lægge andre Udgifter derpaa, som der er her til Lands, hvor de jo i Forveien ere om end ganske vist ikke saa høie som de fleste andre Steder, saa dog høie nok; i alt Fald har jeg ikke hørt tale om, at Omtalingerne ved at føre Proces her ere for smaa, men naar som helst jeg har hørt det omtale blandt Befolkningen, har Omtalen altid gaaet ud paa, at de ere for høie. Det forekommer mig derfor, at det at gaa ind paa Forslaget om, at der skal gives Vidner Erstatning for

Tabet ved Vidnemøder, er en farlig Sag. En anden Ting er det, at jeg maatte ikke kunde have noget Særligt imod, at der til-lagdes Vidnerne Reiseomkostninger, naar det var nødvendigt, at de skulde begive sig en længere Vej bort fra deres Hjem end, det med Rimelighed kunde ventes, at de kunde tilbagelægge til Jods. Det vilde være en anden Sag, og der vil jeg sige, at det forekommer mig ikke, at der her burde være Forskjel mellem fattige og Rige. Jeg vil ogsaa gøre opmærksom paa, at den Regel, der gives her, ingenlunde vil være saa let at anvende, den vil meget ofte fremkalde Tvist; thi dette om den Bedkommende lever af sit personlige Arbeide, og om han lider Indtægtstab ved at møde, er ingenlunde altid saa let at afgjøre. Tager vi en Husmand, en Mand, der lever blandt Andet af at dyrke sin Lod med egne Hænder, saa lever han ganske vist af personligt Arbeide, men det er ikke sagt, at han derfor lider Indtægtstab ved at møde, da det meget ofte kan hende, at det Arbeide, han skulde have udført den Dag, kan han lige saa godt udføre den følgende. Altsaa, for at komme til en bestemt Afgjørelse af det Spørgsmaal, om Bedkommende ved Mødet lider Indtægtstab, vil det i mange Tilfælde være nødvendigt at trænge temmelig dybt ind i hans private Forhold for at afgjøre, om han kan siges at have lidt et saadant Tab, og det vil dog ingenlunde være at anse for ønskeligt, om disse Spørgsmaal skulde komme til at spille en betydelig Rolle ved Domstolene. — At Folk, naar de blive indkaldte som Vidner, ofte beklage sig over, at de ikke kunne faae Erstatning, er der ikke noget Underligt i; thi det gjælder om Alt, hvad Folk nu omstunder gøre, at de altid spørge, om de ikke skulde have Penge derfor, og det kan end-ogaa hende ved mange offentlige Ombud; i det Mindste har jeg ofte haft Leilighed til at se, at Folk, naar de bestikkes til Værger, selv om det er nok saa ubetydeligt et Bærgemaal, mene, at de skulle have Penge derfor, og det er jo korrekt, naar man gaar ud fra, at der skal gives Bederlag for al den Tid og alt det Arbeide, man yder som almindelig Borgerpligt i det Offentliges Interesse, og det er altsaa ikke noget Særegent for Vidnesforjel. Jeg skal derfor selvfølgelig ikke paa nogen Maade udtale, at jeg mener, at den Sag, som dette Lovforslag dreier sig om, ikke fortjener Overveielse, og jeg antydede før en enkelt Retning, hvort jeg tror, at der Intet er at indvende imod Tanken i Lovforslaget, men Hovedprincippet, at der skulde gives Erstatning for Tidstab ved at møde som Vidne, forekommer det mig